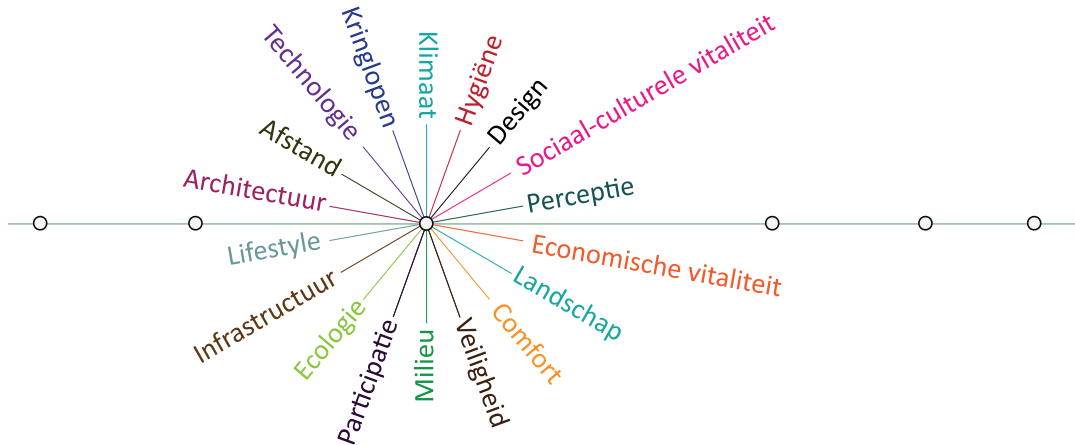

KEUZEVERWANTSCHAP GEZONDHEID * RUIMTE

Ontwerpen voor gezondheid

1. Ruimtelijke beleid moet anticiperen op technologische, economische en demografische ontwikkelingen die gepaard gaan met een voortdurend veranderende vraag naar ruimte voor mobiliteit, wonen, bedrijvigheid, werken en voorzieningen. Flexibel gebruik is inmiddels een economische waarde binnen vastgoed.
2. Ook in de zorgvuldig geplande forenzenstad als Houten zullen veranderende woon-werkpatronen gepaard gaan met nieuwe eisen die huishoudens en bedrijven aan vestigingslocaties stellen. Met name het aspect van afstand: de nabijheid van voorzieningen, elkaar en een goede bereikbaarheid zal een belangrijke rol spelen in locatiekeuzes. De meervoudige betekenis van afstand zal in die zin invloed hebben op toekomstige ruimtelijke transformaties.
3. Afstand is ook verbonden met gezond gedrag. Parkeerplaatsen en voorzieningen op wandelafstand stimuleren fysieke beweging. Maar ook een meer gevarieerde omgeving met aantrekkelijke plekken en dus bestemmingen heeft invloed op ons verplaatsingsgedrag.
4. Infrastructuur is essentieel voor economische en sociaal-culturele vitaliteit. Mobiliteit is essentieel voor geluk. Mobiliteit is essentieel voor het onderhouden van sociale netwerken, economische bedrijvigheid en werk, culturele activiteiten, recreatie, open ruimte en de toegankelijkheid van voorzieningen.
5. Gezondheid zal in de toekomst een steeds belangrijkere rol gaan spelen in zowel de waardering als het gebruik van een woon- en werkomgeving. Gezondheid niet alleen in de zin van gezondheidbelastende factoren als onveiligheid of milieuvervuiling, maar ook in relatie met omgevingskwaliteiten die direct verbonden zijn met leefbaarheid zoals comfort, gezond gedrag, bewegingsruimte en sociale en economische participatie.

6. De beleving van **comfort** is synoniem aan leefbaarheid. Comfort in de zin van ontmoeting, bewegingsruimte, variatie, schoon, groen, veilig, **zintuiglijke beleving en identiteit**. De beleving van comfort heeft te maken met hoe wij een omgeving gebruiken c.q. waarnemen en daarmee samenhangend de (psychologische) impact van een omgeving op ons gedrag.
7. Wanneer de **governance op gezondheid** het nieuwe kader voor ruimtelijk beleid vormt betekent dit een geheel andere manier van ontwikkelen. Gezondheid vraagt om een **integrale** ruimtelijke vertaling van **gezondheidsbeïnvloedende factoren** als **economie, sociaal-culturele vitaliteit, mobiliteit, comfort, veiligheid en milieu**. Wanneer de exploitatie van grond of gebouwen niet meer het 'enige' uitgangspunt voor ruimtelijke ordening is betekent dit een **shift** in het denken over waardecreatie in gebiedsontwikkeling. Op verschillende schaalniveaus moeten omgevingskwaliteiten gerealiseerd worden die in samenhang met elkaar een bijdrage leveren aan een comfortabele woon-, werk- en leefomgeving. Dit kan alleen gerealiseerd worden vanuit nieuwe ketens, met nieuwe rollen voor private en publieke partijen, **cross-sectoraal** procesmanagement, en wellicht met nieuwe verdienmodellen.
8. Met name **bij stedelijke herstructurering** met nieuwe functies voor gebouwen en een opwaardering van de openbare ruimte is het de grote vraag hoe een vliegwiel voor ontwikkeling in gang te zetten. Binnen het huidige tijdsgewricht is geld schaars en transformatie van gebouwen niet altijd in het directe belang van eigenaren. Waar ligt de ruimte om gebiedsontwikkeling gedifferentieerder aan te pakken met bijvoorbeeld **New-Place Making**?
9. **Plaatsmaken** is ooit ontstaan als activistisch alternatief voor vastgelopen waardeontwikkeling in vastgoed. Inmiddels is het concept inherent aan duurzame ontwikkeling van vitale woonwerk locaties. Multifunctioneel soms tijdelijk (her)gebruik van gebouwen of kavels, actieve betrokkenheid van eindgebruikers in planprocedures en het efficiënt benutten van de aangrenzende openbare ruimte voor ecologisch en sociaal-cultureel gebruik.
10. Gezondheid als uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkeling is nauw verbonden met de vraag hoe **technologie** ingezet wordt om dit bereiken. Voortschrijdende **informatisering** zal een steeds grote rol spelen in hoe we onze omgeving gebruiken, waarnemen, waarderen en uiteindelijk ook inrichten. Het internet veranderde onze gedragspatronen in relatie met wonen, werken, consumeren en bewegen. Smart sensorapps geven informatie over ons eigen fysieke gedrag, maar ook over afvalniveaus in containers, luchtkwaliteit, geluidsoverlast, reisroutes, smog, luchtkwaliteit, verkeerssituaties, drukte, parkeermogelijkheden, locatie, etc. **Smart buildings** reduceren het energieverbruik en verbeteren het binnenklimaat. **Smart infrastructuur** en **e-mobility** maken mobiliteit comfortabeler en verbeteren de milieukwaliteit. Met de juiste ruimtelijke inrichting en een hightech infrastructuur anticipeert een gebouw op innovatieve (digitally driven) ondernemersactiviteiten.
11. Meer **groen** wordt gezien als dé remedie tegen een ongezonde leefomgeving. Groen levert een belangrijke bijdrage aan ons fysieke én mentale welzijn. Meer groen nodigt uit tot meer bewegen en meer rust en recreatie als remedie tegen spanning en stress. Hogere biodiversiteit in de omgeving heeft directe positieve gezondheidseffecten op de mensen. Binnen ruimtelijke transformatieprocessen moeten gebruiksgroen en

functionele ecologische toepassingen in combinatie met techniek onze omgeving biodiverser, klimaatbestendiger, energieneutraal, schoner én comfortabeler maken.

12. **Klimaatveranderingen** hebben gevolgen voor de leefbaarheid en gezondheid. Op probleemlocaties zal als eerste gekeken worden hoe het **watersysteem** verbeterd kan worden, zodat regenwater niet naar ongewenste locaties stroomt of in het riool terecht komt. Op verkeersintensieve locaties moet vervuild regenwater van “schoon” regenwater gescheiden worden. Het zogenaamde **hitte-eilandeffect** komt door het veelvuldig gebruik van donkere en harde materialen als asfalt, beton of steen. Opwarming heeft negatieve gevolgen voor biodiversiteit, gezondheid en economie. Temperatuurstijging gaat bovendien altijd gepaard met een hoger water- en energieverbruik voor koeling en bewatering. Oplossingen voor het klimaat gaan altijd van privé- naar openbare ruimte en kunnen dus niet zonder medewerking van gebruikers (eigenaren) van de stad gerealiseerd worden.
13. De transitie naar een meer **circulaire economie** met minder milieubelastend lokaal (her)gebruik van grondstoffen gaat gepaard met het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Minder milieubelasting betekent minder gezondheidsbelasting. Zowel organische grondstoffen, afval en materialen uit de openbare ruimte en gebouwen kunnen hergebruikt worden. Gebouwen zijn verbonden met decentrale afvalwaterzuivering, energievoorziening of externe waterbuffering. Gebouwen kunnen energie leveren aan elkaar of aan voorzieningen in de openbare ruimte. **Ketenefficiëntie** (energiekringlopen) staat nog in de kinderschoenen. Datacentra verbruiken energie maar leveren warmte. Parkeergarages kunnen ingericht worden als energieproducent of energieopslag door slim gebruik te maken van de batterij van elektrische auto (e-mobility/smart grid).
14. Het ontwerpen van een **gezond gebouw** is het ontwerpen van een gezond systeem. Gezonde woningen en bedrijfsgebouwen zijn flexibel in te delen en geschikt voor verschillen in gebruik. Gebouwen zijn onderdeel van een integraal ontwerp voor zowel aangrenzende groenblauwe netwerken als infrastructuur. Gebouwen hebben een gunstige positionering ten opzichte van de zon. De openbare ruimte sluit aan op een flexibele programmering van de architectuur. Gezonde gebouwen zijn gebouwd met duurzame materialen zonder gezondheidsschade en zijn klimaatbestendig en energieneutraal. Slimme technologie en functionele groentoe toepassingen zorgen voor energiereductie en/of energieproductie, waterhuishouding, verkoeling en ventilatie. Een gezond ontwerp voor een interieur biedt gebruiksgemak, comfort en stimuli voor beweging en sociaal gedrag.

Contact: Architectuurcentrum Makeblijde | aMb

M info@architectuurcentrummakeblijde.nl

W www.architectuurcentrummakeblijde.nl

T 0647154856

Architectuurcentrum
Makeblijde | aMb

**stimulerings
fonds
creatieve
industrie**

N V T L / nederlandse vereniging voor
tuin- en landschapsarchitectuur